
Sprawozdanie z czynności naukowych

Rocznik Towarzystwa Naukowego Warszawskiego 43, 42-59

1950

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych oraz w kolekcji mazowieckich czasopism regionalnych mazowsze.hist.pl.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Sprawozdanie z czynności naukowych

A. Działalność Wydziałów

1. Wydział I

Przewodniczącym Wydziału V był Stanisław Słoński, Zastępcą Przewodniczącego — Kazimierz Kumaniecki, Sekretarzem — Mieczysław Brahmer, Zastępcą Sekretarza — Ananiasz Zajączkowski.

W okresie sprawozdawczym Wydział odbył 16 zebrań naukowych, na których przedstawiono następujące referaty:

1. 7 XI 1949 a) Halina Kostanecka — Schematy logiczne w „De Fato“ Cyserona.

b) Wiktor Hahn — Adam Mickiewicz w polskiej literaturze dramatycznej.

2. 21 XI 1949 Marian Jakóbiec — Artyści polscy w otoczeniu Puszkina.

3. 5 XII 1949 Jan Muszkowski — Początki drukarstwa w Polsce.

4. 12 XII 1949 Zofia Ciechanowska — „Faust“ Goethego w Polsce.

5. 9 I 1950 Stanisław Helsztyński — O niewydanej korespondencji Stanisława Przybyszewskiego.

6. 23 I 1950 Maria Maykowska — Ostatni okres filozofii Platona.

7. 20 II 1950 Gabriela Pianko — Język obcy jako źródło komizmu.

8. 6 III 1950 Wacław Borowy — Wspomnienie o Karolu Zawodzińskim.

9. 20 III 1950 Lidia Winniczuk — Szymon z Pilzna jako tłumacz i komentator Demostenesa.

10. 24 IV 1950 Mikołaj Rudnicki — Zagadnienie słowiańskie.

11. 15 V 1950 Tadeusz Gostyński — Michał Eminescu.

12. 22 V 1950 Wacław Borowy — Dzienniki młodości Żeromskiego.

13. 5 VI 1950 Zofia Szmydtowa — Słowacki-Cervantes.

14. 12 VI 1950 Kazimierz Kumaniecki —
a) O dwu redakcjach epigramów Kallimacha.

b) Uwagi o tekście „Tragedii o polskim Scylurusie“.

15. 16 X 1950 Kazimierz Kumaniecki — Echa Owidiusza w polskiej satyrze mieszczańskiej.

16. 30 X 1950 Adam Krokiewicz — Walka Platona z „mniejszymi sokratykami“.

Razem Wydział I odbył 16 posiedzeń, na których wygłoszono 18 referatów.

2. Wydział II

Przewodniczącym Wydziału był Władysław Tatarkiewicz, Zastępcą Przewodniczącego — Stefan Zaleski, Sekretarzem — Kazimierz Michałowski, Zastępcą Sekretarza — Tadeusz Mantuffel.

W okresie sprawozdawczym Wydział odbył 12 zebrań naukowych, na których przedstawiono 19 referatów, a mianowicie:

1. 22 XI 1949 Cezary Berezowski — Przestrzeń powietrzna jako miejsce obrotu międzynarodowego.

2. 2 XII 1949 Władysław Podlacha — Historia sztuki, jej założenia i metody badawcze.

3. 17 I 1950 (łącznie z Kom. Hist. Sztuki).
T. Mańkowski — Szkoła malar-
ska w Wilanowie za Jana III.
4. 24 I 1950 (łącznie z Kom. Hist. Sztuki).
M. Wallis — O autoportrecie.
5. 21 II 1950 Bogdan Suchodolski — Ka-
rol Marks jako krytyk pedagogiki oświecenia.
6. 21 III 1950 Wład. Konopczyński — Tra-
gedia ex Kanclerza.
Stefan Góżyński — Studia nad
celnictwem, przymusem drogowym i składem w Polsce wieków
średnich.
7. 25 IV 1950 Lech Niemojewski — Witru-
wiusz w świetle nowych badań.
8. 9 V 1950 Janusz Woliński — Elekcja So-
bieskiego w świetle relacji austriackiej.
Wit. Kamienniecki — Chorąst-
wo powiatowe na Litwie w dobie przed unią.
9. 23 V 1950 Stefan Baley — Psychologia
marksistowska.
10. 4 X 1950 Bogdan Suchodolski — Poję-
cie alienacji u Marksa.
11. 5 XI 1950 Jan Czekanowski — Początki
państwa polskiego, a wyniki badań antropologicznych.
12. 9 XI 1950 Obchód ku czci Jędrzeja Śniadeckiego
z 5 referatami.

2-a. Sekcja Nauk prawniczych i ekonomicznych

Przewodniczącym Sekcji był Stefan Zaleski.

Sekcja prawnicza i ekonomiczna przy Wydziale II T.N.W. odbyła w roku sprawozdawczym trzy zebrania naukowe z następującymi referatami:

1. 22 XI 1949 (łącznie z Wydziałem II)
Cezary Berezowski — Miej-
sce międzynarodowego obrotu lotniczego.

2. 25 V 1950 Jerzy Loth — Zależność gospodarcza i finansowa Ameryki łacińskiej od Stanów Zjednoczonych.

3. 30 X 1950 Kazimierz Przybyłowski — O systematyce przesłanek dziedziczenia.

3. Wydział III

Przewodniczącym Wydziału III był Kazimierz Kuratowski, Zastępcą Przewodniczącego — Roman Kozłowski, Sekretarzem — Wiktor Kemula, Zastępcą Sekretarza — Jan Samsownik.

W okresie sprawozdawczym Wydział III odbył 6 zebrań naukowych, na których przedstawiono 32 referaty, a mianowicie:

1. 25 II W. Sierpiński — O pewnym zagadnieniu p. Zarankiewicza.

W. Sierpiński — O pewnym przykładzie p. Kunugui z teorii przestrzeni abstrakcyjnych.

2. 29 IV T. Banachiewicz — Interpolacja w przypadku niejednakowych odstępów argumentu.

T. Banachiewicz — O rozwiązaniu nieoznaczonych równań normalnych metodą najmniejszych kwadratów.

R. Kozłowski — Odkrycie przedstawiciela grupy Pterobrachia rodzaju rhabdopleura w stanie kopalnym.

Z. Macierewicz i S. Brożek — Metoksylowanie pyrononów.

3. 27 V W. Sierpiński — Pewne twierdzenie o funkcjach zbioru.

A. Wakulicz — O sumach czterech liczb porządkowych.

I. Chmielewska — Cyklizacja zdolnych do enolizacji 1—5 dwuketonów.

4. 14 X W. Sierpiński — O pewnych własnościach rodzin zbiorów.

W. Sierpiński — O paru twierdzeniach, z których wynika istnienie zbiorów niemierzalnych.

W. Opalski — Wyznaczanie azymutu narzędziem przejściowym w wertykale przedmiotu i dyskusja obserwacji własnych.

F. Kępiński — La comète périodique 1906 IV (Kopff) à son apparition en 1939 et 1945.

F. Kępiński — Barycentric reductions of the sun coordinates for the years 1947—1949.

H. Milicer-Grużewska — O repartycji i funkcji charakterystycznej sumy standaryzowanej zmiennych ekwiwalentnych parami skorelowanych.

T. Penkala — Przejście od rzutu gnomonicznego do rzutu stereograficznego przy pomocy cyrkla.

M. Turnau-Morawska i M. Jahn — Orientacja optyczna ziarn kwarcu w drzewie skamieniałym okolic Chrzanowa.

S. J. Thugutt — Skolecyt, episkolecyt, tomsonit.

S. J. Thugutt — Poglądy Gustawa Bischofa na genezę zeolitów. (Notatka historyczna).

T. Wieser — Ofiolit z Osielca.

M. Dominikiewicz — Stosunek kaolinu do barwników.

J. Padurzyński — Opad pyłu eolicznego w Polsce południowo-wschodniej w dniach 11—12 kwietnia 1948 roku.

5. 18 XI M. Kamiński — Badania nad pochodzeniem komety Wolfa I. Część Va. Ruch komety w okresie 1839 kwiecień 20.5 — 1825 wrzesień 30.5.

M. Kamiński — Badanie nad pochodzeniem komety Wolfa. Część Vb. Perturbacje heliocentryczne, wywołane w ruchu komety przez Jowisza i Saturna w okresie 1825 wrzesień 30.5 — 1817 lipiec 14.5.

M. K a m i e ń s k i — Badania nad pochodzeniem komety Wolfa I. Część Vc. Wpływ Jowisza i Saturna na ruch komety w okresie 1817 lipiec — 1809 kwiecień 27.5.

W. S i e r p i ń s k i — O bazach przeliczalnych rodziny wszystkich zbiorów liniowych przeliczalnych.

6. 16 XII T. W a ż e w s k i — O pewnych warunkach koincydencji asymptotycznej całek dwu układów równań różniczkowych.

T. B a n a c h i e w i c z — Ogólny wzór dla interpolacji metodą najmniejszych kwadratów.

M. K a m i e ń s k i — Zmiany orbity komety Wolfa I w okresie 1809—1800.

W. P a r a c h o n i a k — Tortońska facja tuffitowa między Bochnią a Tarnowem.

J. T o k a r s k i i A. O b e r c — Z petrografii eocenu partii regłowej Tatr kamieniołomu Pod Capkami.

Z. M a c i e r e w i c z, J. Ś c i s ł o w s k a i I. C h m i e l e w s k a — Metoksylowanie pyrononów. Widma absorbcyjne w nadfiolecie pochodnych metoksylowanych.

4. Wydział IV

Przewodniczącym Wydziału IV był Kazimierz Bassalik, Zastępcą Przewodniczącego — Michał Korczewski, Sekretarzem — Franciszek Czubalski, Zastępcą Sekretarza — Wincenty L. Wiśniewski.

Z uwagi na to, że Sekretarz Wydziału, Franciszek Czubalski jest równocześnie Przewodniczącym Sekcji nauk lekarskich, powierzono Zastępcy Sekretarza, W. L. Wiśniewskiemu, pełnienie funkcji Sekretarza Wydziału.

W okresie sprawozdawczym Wydział IV odbył 2 posiedzenia naukowe, na których przedstawiono 6 prac, a mianowicie:

1. 3 III 1950 L. Popławska — Sprawa wydzielania związków azotu przez bulwki roślin motylkowych za życia do podłoża.

L. Snagłewska — Przebieg utleniania siarki w hodowlach z glukozą i bez glukozy przez *Thiobacillus thioacidans*.

J. Szuleta — Centrozomy u *Capri-foliacea*.

P. Strebeyko — Energetyka fotosyntezy.

26 V 1950 H. Szweykowski — O t.zw. narządach fagocytarnych u *Dioctophyme renale*.

Z. Kraczkiewicz — Studia nad chromosomami u *Lasioptera rubii*.

4-a. Sekcja nauk lekarskich

Przewodniczącym Sekcji był Franciszek Czubalski, Sekretarzem — Władysław Melanowski.

W okresie sprawozdawczym Sekcja nauk lekarskich odbyła 2 posiedzenia naukowe, na których wygłoszono 3 referaty, a mianowicie:

1. 25 III 1950 Paweł Segał — Pomiary względnej wielkości obrazów wzrokowych w różnowzrocznościach.

St. Chodkowska — Zmiany anatomo-patologiczne w przypadkach gruźlicy leczonej streptomycyną.

2. 3 VII 1950 R. Serafinowa — Niektóre zespoły biochemiczne niedomogi przedniego płata przysadki u dzieci.

5. Wydział V

Przewodniczącym Wydziału V był Konstanty Żorawski, Zastępcą Przewodniczącego — Marian Górski, Sekretarzem — Jan Piotrowski, Zastępcą Sekretarza — Arkadiusz Musierowicz.

W okresie sprawozdawczym Wydział odbył 8 zebrań naukowych, na których wygłoszono 8 referatów, a mianowicie:

1. 16 XII 1949 Jerzy Bukowski — Kilka słów o nieopublikowanej spuściźnie prof. Czesława Witoszyńskiego.

2. 20 I 1950 Antoni Wojtysiak — Rejonizacja roślin przemysłowych w Polsce.

3. 3 III 1950 Witold Nowicki — Metody opóźniania dowolnych przebiegów elektrycznych.

4. 31 III 1950 Edward Światopełk-Czertewyński — O przesiąkaniu wody przez groble.

5. 5 V 1950 Witold Wierzbicki — Parcie geodynamiczne i geostatyczne.

6. 26 V 1950 Witold Nowacki — Zagadnienie jednoczesnego ściskania i zginania płyt prostokątnych.

7. 16 VI 1950 Franciszek Szelański — Działanie siły skupionej na tarczę nieograniczoną za pośrednictwem pręta sztywnego o przekroju kołowym.

8. 27 X 1950 Zygmunt Rybicki — Wymiarowanie maszyn elektrycznych, pracujących z automatycznymi regulatorami napięcia.

5-a. Sekcja nauk rolniczych

Przewodniczącym Sekcji był Marian Górski, Sekretarzem Arkadiusz Musierowicz.

W okresie sprawozdawczym z członków Sekcji Antoni Wojtysiak wygłosił dnia 20 I 1950 na Wydziale V referat p.t.: Rejonizacja roślin przemysłowych w Polsce.

B. Działalność Komisji

1. Komisja Językowa

Przewodniczącym Komisji był Stanisław Słoński, Zastępcą Przewodniczącego — Witold Doroszewski, Sekretarzem — Halina Koneczna.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 7 posiedzeń naukowych, na których przedstawiono 11 referatów, a mianowicie:

1. 22 XI 1949 Henri Grappin — Historia form *któren, kaźden, żaden*.

2. 13 XII 1949 Witold Doroszewski — O książce T. Milewskiego: „Jakimi językami mówią ludzie“.

Halina Koneczna — Formy zaimków dzierzawczych w języku staropolskim.

3. 16 I 1950 Witold Doroszewski — Fizjologiczny mechanizm błędów językowych.

4. 27 II 1950 Jan Tokarski — Funkcje zdaniowe wołacza.

Stefan Łaszewski — Czasowniki typu *-aje, -ajesz* w języku bułgarskim.

5. 27 III 1950 Witold Doroszewski — Uwagi o upodobnieniach fonetycznych.

Jan Tokarski — Sprawa programu języka polskiego w szkole podstawowej.

6. 23 V 1950 Zygmunt Rysiewicz — Cechy morfologiczne tematów na *-u* w derywacji litewskiej.

Halina Kurkowska — Zagadnień słowotwórczych przymiotnika w języku polskim.

7. 26 VI 1950 Wacław Borowy — O fonetyce poetyckiej w ujęciu R. M. Mayenowej.

2. Komisja Filologii Nowożytnej

Przewodniczącym Komisji był Wacław Borowy, Zastępcą — Mieczysław Brahmer, Sekretarzem — Maria Rzeuska.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 7 posiedzeń, na których ogłoszono 7 referatów, a mianowicie:

1. 25 XI 1949 Kalikst Morawski — Teatr Jana Giraudoux.

2. 22 XII 1949 Mieczysław Brahmer — Spuścizna pisarska Antoniego Gramsciego.

3. 25 I 1950 Witold Chwalewik — Sen i śmierć w symbolice poetyckiej Szekspira.

4. 17 II 1950 Florian Witczuk — Tragizm w dramacie Goethego „Clavigo“.

5. 24 III 1950 Marcin Czerwiński — Elementy socjologiczne w „Essais“ Montaigne'a.

6. 26 V 1950 Krystyna Niklewicz — Don Juan w literaturze hiszpańskiej.

7. 24 X 1950 Mieczysław Brahmmer — O „Don Juanie“ Moliera.

3. Komisja do Badań nad Historią Literatury i Oświaty w Polsce

Przewodniczącą Komisji była Zofia Szmydtowa, Sekretarzem J. Dürr-Durski.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 9 posiedzeń, na których wygłoszono 10 referatów, a mianowicie:

1. 14 XI 1949 Marian Albiński — Uwagi psychoanalityczne nad twórczością Wyspiańskiego.

2. 19 XII 1949 Julian Krzyżanowski — Bajka fantastyczna w Polsce.

Zofia Krzyżanowska — Sprawiedliwy krytyk Słowackiego.

3. 16 I 1950 Jan Dürr-Durski — Poezja mieszczańska XVII w. — próba syntezy.

4. 6 II 1950 Wacław Borowy — Ze wspomnień o Żeromskim.

5. 13 II 1950 Janina Kulczycka-Saloni — Próba ustalenia genezy literackiej „Faraona“.

6. 27 III 1950 J. E. Płomieński — Ofensywa biopsychologa na metodologię badań literackich.

7. 3 IV 1950 Zofia Rothertova — Zapomniany działacz-pisarz: Gustaw Ehrenberg.

8. 9 X 1950 Zdzisław Libera — Jakub Jasiński — poeta jakobin.

9. 23 X 1950 Juliusz Wiktor Gomulicki — O nieznaney komedii Norwida.

4. Komisja Orientalistyczna

Przewodniczącym Komisji był Ananiasz Zajączkowski, Sekretarzem — Zygmunt Rysiewicz.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 4 posiedzenia, na których wygłoszono 4 referaty, a mianowicie:

1. 7 XI 1949 Jerzy Kurylowicz — T.zw. prawo Brugmanna w indoiranistyce.
2. 7 XII 1949 Marian Lewicki — Zagadnienie rodziny językowej uralsko-ałtajskiej.
3. 24 I 1950 Janusz Chmielewski — Zagadnienie t.zw. części mowy w języku chińskim.
4. 20 III 1950 Olgierd Wojtasiewicz — Chińskie nazwy klanowe.

5. Komisja Historyczna

Od 15 VI 1950 r. Przewodniczącym był Janusz Woliński, Zastępcą Przewodniczącego Stanisław Arnold i Władysław Tomkiewicz, Sekretarzem — Stefan Kieniewicz.

Komisja na posiedzeniu 15 VI 1950 r. opracowała plan wydawnictw uwzględniając przy tym rocznicę Kołłątajowską.

Komisja czuwała nad pracami bibliograficznymi prowadzonymi przez pracownię bibliograficzną pod kierunkiem H. Bachulskiej. W okresie sprawozdawczym przeredagowano I tom Bibliografii Historii Polski 1815—1914 r. i posunięto naprzód prace przygotowawcze do zredagowania dalszych tomów.

6. Komisja Historii Sztuki i Kultury

Przewodniczącym Komisji od 19 I 1950 był Stanisław Lorentz, Zastępcą — Lech Niemojewski, Sekretarzem — Witold Kieszkowski.

Komisja odbyła 2 posiedzenia naukowe, na których wygłoszono 2 referaty, a mianowicie:

1. 7 XII 1949 Maria Majewska — Nowe metody biologiczne w historii sztuki i naukach humanistycznych.
2. 28 III 1950 Władysław Tomkiewicz — Malarstwo na dworze Władysława IV.

7. Komisja Atlasu Historycznego

Przewodniczącym Komisji był Stanisław Arnold, Sekretarzem — Stanisław Herbst.

W okresie sprawozdawczym Komisja odbyła 5 posiedzeń naukowych, na których przedstawiono 6 referatów, a mianowicie:

1. 19 I 1950 W o l f f A. — Projekty instrukcji do rejestracji źródeł Polskiego Atlasu Historycznego w świetle dotychczasowych doświadczeń.

2. 9 II 1950 S. W o j c i e c h o w s k i i J. W a r ę ż a k — Sprawozdanie z prowadzonych w Lublinie i Łodzi prac nad Atlasem Historycznym Polski.

3. 2 III 1950 S. W o j c i e c h o w s k i — Sprawozdanie z prac nad mapą województwa lubelskiego.

4. 13 IV 1950 ks. J. W i e t e s k a — Materiały do Atlasu Historycznego Polski XVIII w. — ankieta prymasa Michała Poniatowskiego (archidiakoniat pułtuski).

J. K a r w a s i ń s k a — Ustalenie rejestracji źródeł opisowych Polskiego Atlasu Historycznego.

5. 26 VI 1950 W. T r z e b i ń s k i — Zagadnienie wartości „Tabelli miast, wsi, osad Królestwa Polskiego“ z 1827 jako źródła do historii miast.

Nawiązano porozumienie z Instytutem Urbanistyki i Architektury w sprawie rejestracji materiałów kartograficznych.

Rejestrację źródeł opisowych na ustalonych kartach katalogowych prowadzi w Archiwum Głównym z ramienia Komisji Anna Żaboklicka.

Zorganizowana w końcu ub. r. pracownia kartograficzna Komisji posiada obecnie ponad 400 map i bibliotekę podręczną. Prace prowadzone w pracowni rozwijają się w 2 kierunkach: mgr J. Humnicki przygotowuje mapę Mazowsza wczesnodziejowego, która zobrazuje stan zasiedlenia, granice administracyjne i stosunki własnościowe w XIII wieku. Te same zagadnienia dla Mazowsza wieku XVI opracowuje mgr I. Gieysztorowa.

C. Działalność Gabinetów i Zakładów Badawczych

1. Gabinet Filologiczny im. Gabriela Korbuta

Kierownikiem i kuratorem Gabinetu był Julian Krzyżanowski.

I. W okresie sprawozdawczym w Gabinetcie Filologicznym pracowały następujące osoby:

Osoby zatrudnione:

mgr Treugutt Stefan	30 godz. tygodn.
mgr Grabowska Maria	30 „ „
mgr Bokszczanin Maria od 1 I do 1 III 1950	30 „ „
od 1 III do 30 IX	21 „ „
Ruziewicz Edward	21 „ „
Kamykowski Zbigniew od 1 IX do 30 IX	30 „ „

W okresie sprawozdawczym prowadzono w Zakładzie następujące prace:

1. Porządkowanie i konserwowanie księgozbioru,
2. Uzupełnianie księgozbioru,
3. Udostępnianie księgozbioru,
4. Zorganizowanie pracowni foto-naukowej,
5. Prace w Archiwum Orzeszkowej.

- ad. 1. Uporządkowano 357 pozycje czasopiśmienniczych oraz 2531 pozycje broszurowych, oprawiono 1117 egz. w płótno i półpłótno.
- ad. 2. Uzupełniono księgozbiór od pozycji 7818 do 8000 oraz od 20 000 do 22 000 — łącznie 2242 pozycje.
- ad. 3. Z księgozbioru korzystało 120 stałych czytelników oraz 12 instytucje takich jak: Seminarium Historii Literatury Polskiej, Instytut Badań Literackich, Państwowy Instytut Wydawniczy itp. W okresie sprawozdawczym znajdowało się w ruchu czytelniczym 1840 książek oraz 30 czasopism. Zakład jest w stałym kontakcie z Państwowym Instytutem Wydawniczym oraz „Książką i Wiedzą“, przy czym materiały Zakładu są podstawą do prac wydawniczych, m.in. „Dzieł“ Orzeszkowej i Sienkiewicza.

ad. 4. Zorganizowanie pracowni foto-naukowej objęło:

- a) Urządzenie pracowni do wykonywania negatywów z reprodukcji, eksponatów itp.
- b) Skonstruowanie lektora,
- c) Założenie fototeki, która zawiera ogółem 321 fotografii,
- d) Prace fotograficzne: wykonano 1300 negatywów oraz 385 powiększeń. Zdjęć dokonywano również poza Warszawą, a mianowicie w Krakowie i Zakopanem.

ad. 5. A r c h i w u m E l i z y O r z e s z k o w e j .

Pracownicy: mgr Edmund Jankowski (etat), pracownik naukowy,

Stanisław Kijek, (póletat), pracownik naukowy.

Stan Archiwum Elizy Orzeszkowej:

271 rękopisów dzieł Orzeszkowej z lat 1865—1910.

1426 listów Orzeszkowej do różnych korespondentów.

5677 listów różnych korespondentów do Orzeszkowej.

Przybytki z r. 1950:

74 autografy listów Orzeszkowej do różnych korespondentów.

21 kopii listów Orzeszkowej do różnych korespondentów.

1 portret Orzeszkowej pędzla W. Nusbauma (z r. 1910).

25 różnych materiałów archiwalnych.

Zadania Archiwum Orzeszkowej:

- a) konserwacja zasobów archiwalnych, gromadzenie nowych.
- b) udostępnianie zbiorów pracownikom naukowym,
- c) publikacje materiałów archiwalnych.

Prace wykonane:

1. Dokonano zapisu katalogowego wszystkich rękopisów dzieł Orzeszkowej wg. przepisów P.A.U. „Wskazówki do katalogowania rękopisów“, Kraków 1935. Zapis uzupełniony jest notą bibliograficzną. Opracowano indeks alfabetyczny katalogu (kartkowy), zawierający skróconą informację o każdym rękopisie.

2. Listy Orzeszkowej do różnych korespondentów zostały ułożone alfabetycznie i zaopatrzone w indeks.
3. Listy różnych korespondentów do Orzeszkowej są uporządkowane wg lat i zaopatrzone w indeks.
4. Prowadzono kartotekę opartą o materiały Archiwum i czasopiśmiennictwo z lat 1865—1910 w trzech działach:
  - a. charakterystyka życia i twórczości Orzeszkowej,
  - b. ludzie wokół Orzeszkowej,
  - c. bibliografia dzieł Orzeszkowej.
5. Prowadzono poszukiwania biblioteczne dla prac nad bibliografią Orzeszkowej.
6. Przepisano na maszynie i skolacjonowano ok. 200 listów do tomu „Listów“, ok. 50 przygotowano do druku i zaopatrzone w przypisy.
7. W dn. 9—12.V.1950 r. w ramach Zjazdu Polonistów zorganizowano wystawę rękopisów i pierwodruków Orzeszkowej, którą zwiedziło ok. 400 osób. (por. „Trybuna Wolności“ nr. 20 r. 1950). Okazano też pomoc Bibliotece Publicznej m. Warszawy, Dzielnica Północ przy organizowaniu wystawy p.t. Orzeszkowa w 40 rocznicę śmierci.
8. Materiały Archiwum służą do pełnego wydania dzieł Orzeszkowej („Książka i Wiedza“) wychodzącego pod red. kierownika Gab. Fil. Korbutianum, prof. Juliana Krzyżanowskiego.

Przygotowano do druku i złożono w redakcji „Pamiętnika Literackiego“ następujące materiały Archiwum: Listy Orzeszkowej do E. Krasnohorskiej (Stefan Treugutt), Listy Orzeszkowej do F. A. Hory (Jerzy Śliźniński), „Ardelion“, fragment nie drukowanej powieści Orzeszkowej i „Z nie drukowanej korespondencji Asnyka“ (Edmund Jankowski).
9. Z materiałów Archiwum korzystało 27 pracowników naukowych, m.in. z Uniwersytetu Warszawskiego, Uniwersytetu Jagiellońskiego, Uniwersytetu Poznańskiego, Biblioteki Narodowej, Instytutu Badań Literackich.

10. W kilku wypadkach odpisy materiałów przesyłano pocztą.
11. Kontynuowano konserwację rękopisów (oprawy w specjalnie przygotowanej introligatorni).
12. Współpracowano dorywczo z fototeką „Korbutianum“.

2. Gabinet Matematyczny im. Samuela Dicksteina

Kuratorem Gabinetu Matematycznego był Kazimierz Kuratowski, asystentką — do 1 X 1950 Alina Böhmówna, a następnie — Maria Mostowska.

Księgozbiór liczący ok. 3.000 woluminów książek i czasopism oraz ok. 10.000 odbitek, mieścił się w Seminarium Matematycznym Uniwersytetu Warszawskiego (Ogród Botaniczny). Udostępniony był w ten sposób szerokim rzeszom pracowników naukowych i młodzieży akademickiej studiującej matematykę. Obecnie księgozbiór mieści się w Państwowym Instytucie Matematycznym w gmachu T.N.W. przy ul. Śniadeckich 8.

3. Biblioteka Centralna T. N. W.

Kuratorem Biblioteki Centralnej był Julian Krzyżanowski, bibliotekarzem — Zbigniew Daszkowski. Ponadto pracowały jako pracownice kontraktowe: Wanda Humięcka (pół etatu) i Helena Kapełusiówna.

W dn. 6 V 1950 Biblioteka Centralna została zarejestrowana w Inspektoracie Szkolnym m. st. Warszawy pod nr. 581.

W okresie sprawozdawczym sporządzono inwentarz oraz kartotekę akcesyjną wydawnictw ciągłych i przystąpiono do pracy nad katalogiem zawartości wydawnictw zbiorowych i seryjnych. Planowo uzupełniano również braki w posiadanych zespołach wydawnictw ciągłych.

W ramach wymiany, prócz bieżących wpływów stałych, otrzymano większe przesyłki z Z.S.R.R. (dzieła zwarte z zakresu historii), z Finlandii (powojenne Annales Academiae Scientiarum Fennicae) oraz ze Szwecji (Uppsala Universitetets Arsskrift 1920—1949 i wyd. Arkiv 1940—1949). Z polskich wydawnictw ciągłych otrzymano komplety powojenne miesięcznika Wiedza i Życie, Miesięcznika Meander oraz jego biblioteki, Kwartalnika Historycznego oraz wydawnictwa Akademii Nauk

Politycznych, b. S.G.G.W., Państwowego Inst. Gospodarstwa Wiejskiego w Puławach, Instytutu Zachodniego, Instytutu Badawczego Leśnictwa. Ogółem w drodze wymiany otrzymano 2088 pozycji.

Następujące osoby ofiarowały książki (ogółem 57 dzieł) Bibliotece: W. Chmieliński, T. Czeżowski, K. Drewnowski, B. Gajewicz, W. Gorczyński, M. T. Huber, M. Landsztajnowa, L. Paszkiewicz, W. Sierpiński.

Zakupiono 231 woluminów książek, wśród czego 136 wol. z zakresu marksizmu-leninizmu, 40 wol. dzieł encyklopedycznych (m. in. Polska, jej dzieje i kultura, Encyklopedia Powszechna Gutenberga, Encyklopedia Powszechna Wiedzy Ludzkiej, Encyklopedia Staropolska Brücknera) oraz 40 wol. słowników. Zaprenumerowano Wielką Encyklopedię Radziecką.

W lutym 1950 zakończono przejmowanie biblioteki b. Towarzystwa Literatów i Dziennikarzy w ilości 4615 wol., z czego 3426 przekazano Gabinetowi Filologicznemu im. G. Korbuta, a 1189 włączono do księgozbioru Biblioteki Centralnej. Przejęto również część księgozbioru Gabinetu Matematycznego (dzieła archiwalne z zakresu fizyki i astronomii). Z Biblioteki Uniwersyteckiej przewieziono 645 wol. książek i czasopism, które zidentyfikowano jako własność T.N.W. Instytut Historyczny U. W. z zasobów Gabinetu Historycznego zwrócił 88 dzieł 124 wol., stanowiących własność Instytutu Nauk Antropologicznych i Etnologicznych. T.N.W. przekazało je w depozyt Zakładowi Antropologii U.W., który zajął się również całością zbiorów I.N.A.E.

W okresie sprawozdawczym sporządzono wykaz wydawnictw ciągłych z zakresu nauk przyrodniczych, znajdujących się w Bibliotece — celem uwzględnienia w „Spisie biologicznych czasopism zagranicznych“, wydawanych przez Państw. Instytut Biologii Doświadczalnej im. M. Nenckiego, a Komitetowi Słowiańskiemu przesłano wykaz wydawnictw ciągłych z zakresu słowianoznawstwa.

Oprawiono 563 wol., w czym 545 wol. wydawnictw ciągłych.

Korzystanie z księgozbioru Biblioteki w dalszym ciągu utrudnia brak czytelni. W miarę możliwości udostępniano jednak książki do czytania na miejscu: w okresie sprawozdawczym zanotowano 160 odwiedzin czytelników, którym uprzyświepniono 330 dzieł w 640 wol. W wypadku uzasadnionej potrzeby wypożyczano również książki na zewnątrz. Z wypożyczalni korzystało 46 czytelników, w czym 16 profesorów, oraz 9 instytucji i bibliotek naukowych. Ogółem wypożyczono 309 dzieł w 679 tomach. Biblioteka Centralna udostępniła również pracownikom naukowym książki i rękopisy innych bibliotek do korzystania na miejscu.

W ramach wymiany międzybibliotecznej wypożyczono 177 dzieł, głównie z Biblioteki Uniwersyteckiej, oraz 8 rękopisów.

W okresie sprawozdawczym zespół Biblioteki przeprowadził dokładną kontrolę magazynu nakładów wydawnictw przedwojennych T.N.W. przeliczając około 200 tys. egzemplarzy.